

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponeñsis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofurti, 1678

Liber Primvs

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

Controversia Generalis Secundæ
 DE
AMMISSIONE GRATIÆ
ET STATV PECCATI,
LIBRI PRIMI
 DE
PECCATO IN GENERE,
CAPUT PRIMUM,

De
Peccati definitione.

Uantum & hic ad Augustinum, duas ex Eo proponit Bellarminus peccati definitions, unam, quam vocat generalissimam, quā peccatum dixit *transgressionem Legis*; alteram aliquantò specialiorem, peccatum in moribus attinentem, quā Sanctus Pater peccatum definitivum legitur omne dictum, vel factum, vel concupitum contra Legem aeternam. Addit Lib. 22.
 Bellarminus, Hanc definitionem Theologi magno adplausu receperunt, nec contra. Fault. cap. 27.
 immerito. Nam cum duo quadam reperiantur in peccato, substantia, quae est materiale, & ratio ipsa, que est formale peccati, utrumque Augustinus eā definitione est complexus. Substantia peccati est actio aliqua voluntaria, vel voluntaria actionis omissione. Ratio peccati est ipsa declinatio & recessio a regulâ in illâ actione vel ejus omissione. Et quoniam tria sunt generalia actionum instrumenta, cor, lingua & manus, & rursus tria sunt actionum genera, unum plane spiritualium, ut desideriorum, aliud plane corporalium, ut factorum, aliud partim spiritualium, partim corporalium, ut verborum; propterea Augustinus, ut comprehenderet, quidquid est in peccato materiale, dixit, peccatum esse vel dictum, vel factum, vel concupitum. Non meminit autem omissionis, quia definitions debent esse breves, & negatio colligitur ex affirmatione. Porro rationem, atque adeo ipsum formale peccati indicavit Augustinus, cum ait, contra Legem aeternam, nec dicere voluit, contrarationem, ut loquuntur Philosophi, neque contra Legem Dei, ut loquitur Ambrosius, neq; contra Legem simpliciter, sed contra Legem ater. lib. de nam, nimurum, ut omnes comprehendenter Leges, & ipsam Legum radicem; siquidem omnis Lex Parad. tum naturalis, tum positiva, & positiva tum Dei, tum hominum, id est Lex, quia congruit cum Lege aeterna, quae est ipsa Ratio Dei summa ac perfectissima Regula. Negat aliud qualibet vera Lex, nisi adumbratio quedam atq; participatio Legis aeternae. Subjungit autem porro Bellarminus: Vnum desiderari videtur in Augustini definitione, ut videlicet voluntarium fieret in eo. Non enim quodvis dictum, factum, concupitum; sed dictum, factum, concupitum VOLUNTARIUM contra Legem aeternam est peccatum, Augustino teste, dum scribi de Verâ pfit: Is. adeo peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Bellarminus addit, sed non sine causa hoc loco Augustinus voluntarium pratermisit, cap. 14. poterat enim ex aliis partibus definitionis facile colligi, siquidem non est propriè contra legem, nisi id, quod est voluntarium; neq; enim Lex proprie datur, nisiis, qui habent usum liberiarum. Nondum verò satis de hac peccati definitione Augustinianâ egit Bellarminus, Evangelici etiam simul erant perstringendi, peccantes nimurum, quod eā non sine exceptione utantur. Ita autem ulterius scribit: Illud obiter observandum est, tantam esse aliquorum ex Lutheranis imperitiam vel impudentiam, ut Augustini definitionem tacito Ejus nomine inter errores numerare non vereantur, idque non alia de causa, nisi quia eam apud Scriptores Catholicos (Romano-Papæos) invenerunt. Tilemannus enim Heshusius, qui se Episcopum Sambiensem vocat, in libro de sexcentis erroribus Pontificiorum scribit, Pontifici hoc modo definiunt plerumque peccatum, quod sit vel dictum, vel factum, vel concupitum conloc. IV: tra Legem Dei. Et iterum, Tanquam immotam regulam, usq; adeo voluntarium est peccatum, & 2.

Tom. IV. Controversiæ II.

748

tum, ut non sit peccatum, si non sit voluntariorum. Deinde enumeratis aliis aliquot ejusmodi Sententiis, antidotum subiungit, tanquam contra venenum. At, ita Bellarminus, vel ignorabat Hesbusius, has esse Augustini Sententias, vel non ignorabat. si ignorabat, valde imperitus sit, necessarium est, cum haec sint Sententiae celeberrima, ac ferè omnibus note. Si non ignorabat, imprudentissimus est, cum Doctorem tantum contemnere non dubitaverit, ac præsumtum eare, in qua, ut ipse idem Augustinus ibidem loquitur, nulla Doctorum paucitas, nulla in-doctorum turba dissentit. Ut quam iniquè hanc rem tractat̄ Bellarminus, & non solum Evangelicis, sed ipsi etiam Augustino gravem intulerit injuriam, Lectori Veritatis & Sinceritatis studioſo conſteret, sequentia debent obſervari. Et primò quidem, non ita rite terri posse vel debere, etiamſi definitio peccati Augustiniana, quam Bellarminus tanto commendat opere, tanquam insufficiens & perfecta minus ab Evangelicis habeatur, quia Bellarminus ipſe licitum ſibi putavit, priorem peccati definitionem ab Augustino a libi propositam, quā peccatum eſſe dixit *Legis transgressionem*, repudiare kali generaliſſimam, utpote omnibus peccatis, non ſolum mortis, ſed etiam Naturæ & Artis conuenientem, utrū Bellarminus hoc iudicio teſtetur, ſe ipſum Augustini textum, ubi haec definitio legitur, non evolviſſe, ſed inſtar cœci de ea luam expoſuſe Sententianam vel potius ignorantiam, in tam ſupercilioso Scriptore nullatenus tolerandam. Ceterè, ſi Augustini mentem circa laudat̄ definitionem ſenſum in loco, uti par eſt & iustum iudicemus, patet, Bellarmine ſe feliciter Doctorem, dum ei voluit perſuadum, eſſe eam generaliſſimam, quā non ſolum peccata morum, ſed ſimil etiam peccata Naturæ & Artis comprehendat; ſquidem augustinus Pater ibidem nihil planè de peccatis Naturæ & Artis habeat, ſed ſolū agat de peccatis contra decem præcepta Legis, adeòque peccatis ſolū moralibus, atque hinc etiam actualibus tantum, ideòque non generaliſſima, ſed ſpecialiōr definitio dici à Bellarmino debuerit, iusteque reſtrictior, id eſt, ad preſente de peccato in genere traſationem, ejusque definitionem, qualem dare voluit, omnino impertinens. Et quomodo Bellarminus accusare potuit iure Evangelicos ob definitionis peccati Augustinianæ à ſe commendat̄ repudium, quaſi tantum Doctorem conteſſant, Eiusque authoritatem ſpernant; cum tamen ipſe iterum Bellarminus alias peccati definitions hic & ibi in Augustini Scriptis non uno in loco occurrentes ſilento quaſi damnaverit, quarum non ſine ratione nec omnino præter rem potuſſer, ſi non etiam ex iniſtrū Scopo debuſſet hic meminiffe. Post *Chemnitium* Doctoṛ Gerhardus noſter præter duas hasce à Bellarmino exhibitas, ſex alias ex Augustino ſiſtrit, utpote quod peccatum dixit eſſe primò, averſionem à Conditore & ad inferiora condita conversionem; ſecondò, voluntatem retinendi vel conſequendi, quod Iuſtitia verat; tertio, pravum libera voluntatis adſenſum; quartò, ea adpetere, quā Christus contemnit, aut fugere, quæ illæ ſuſtinuit pro Salute noſtrâ; quinto, nihil aliud, niſi in præceptis Veritatis vel in ipſi Veritate errare; Sexto tandem, cum quis avertitur à Divinis vereque manentibus, & ad mutabilitia atque incerta convertitur; quæ tamen ultima ejusdem Sensu eſt cum prima, de quibus Augustini & ceteris aliorum Ecclesiæ Doctorum definitionib⁹ idem Gerhardus ex *Chemnitio* noravit, non fuſſe illis propositum, exactam in illis pronuntiat⁹ ſuſtinetur definitionem, que complectetur totum illud, quod peccati nomine censetur, ſed quod voluerint ponere quasdam descriptions, non Dialectice complectentes totam definitiū naturam, ſed quod modocunque illi materia convenientes, de quā in tertis quibus dan Disputationib⁹ & Homiliis loquantur. Videat de cetero Bellarmini hyperalſiſtes quicunque, atnon blasphemia crimen incurrit, dum præter Augustinum, Johanni etiam, Scriptori Canonico, in definitione peccati, quod dixit eſſe avariciā, id eſt, à Lege aberrationem, adſcribere autem eſt nimiam generalitatē, quā & is peccata Naturæ & Artis cum peccatis morum vel moralibus hāc definitione ſit complexus, adeòque hic, ubi de peccatis morum agitur, non admittenda; cum inspectio iterum Textus Apostolici aliud planè oſtendat, & evincat, Sermonem ibi eſſe non de quacunque etiam generaliſſime acceptā aberratione, ſed in ſpecie de diſcrepantiā à normā Legis Divinæ, indice hujus rei articulo, qui non abſque multa ſignificatione & ſubiecto & prædicato hujus definitivæ Propositionis legitur adiunctus, quam emphaſin hujus Lingue periti libenter amplectuntur, agnoscentes, tradi- hic reciprocā, adeòq; plenam & certam peccati definitionem, nullo planè modo repudiandam, utpote à Spir. S. dictatam, & præterea etiam ad leges bona definitionis compoſitam nimis ſum & genere & differentiā conſtantē, id quod de alterā etiā peccati definitio- ne Johannæ, quā in eadem Epistolâ, eodem ferè ſenſu, peccatum dixit eſſe avariciā, id eſt, Injūſtitiam, dici debet. Ethoc primum eſto circa Bellarmini diſcutum omnino noran-

Lib. II.
de Conf.
Evang.
cap. 4.

LL.
Theol.
Tom. II.
pag. m.
453.

I. Epist.
III.

Vid. D.
Kromaj.
Polym.
Theol.
p. 265.
feqq.

dum.

dum Jam secundo, quod contra *Hesnium* urget, quasi definitionem peccati Augustiniam tacito quamvis nomine tanquam à Pontificiis profectam erroris arguerit, tciat Lecto studiolus, *Hesnium* & Evangelicos non ipsam peccati definitionem, sed vitiosam definitionis adapplicationem improbare, quā videlicet Doctores Papæ eam, quæ ad actualia tantum pertinet peccata, pro generali definitione peccati volunt haberi, cui etiam ratio peccati originalis includatur, id quod contra Augustini mentem esse certum est. Insuper quamvis forte Evangelicis hæc definitio peccati Augustiniana aliquantò videatur imperfector, & non omni ex parte sufficiens, non ob id tamen contemnere tantum doctorem sunt dicendi, nisi & ipse Bellarminus in numero contemtorum Augustino vellet recenseri, duo in hac definitione desiderans, *unum*, omissione verbi omissionis, id est, peccatorum, quæ ad differentiam aliotum peccata omissionis dicuntur; *alterum*, omissionem voluntarii, quia secundum Bellarmi pronuntiarum non quodvis dictum, factum, concupitum, sed dictum, factum, concupitum voluntarium sit peccatum contra Legem Dei æternam. Utriusque omissionem excusare quidem aliquatenus laboravit Bellarminus; sed melius fuisse non acculasse, quām impertinenter & leviter excusasse. De cætero, quia Bellarminus sibi liberum esse censuit, sine contemtu tanti Doctoris indicare, quid in definitione ab Eo proposita desideret, eometipso imperfectionis & insufficiencia eam arguens; scio, Augustinus ipse non iniquius interpretareretur, si redivivus legeret vel audiret, hanc definitionem peccati à se factam definito angustiorem esse, sicut ex omissione voluntarii eam definito latiore dixit Bellarminus. *Angustiorem* dico. Non enim solum nullam in ea fecit mentionem ipsius originis, unde hoc peccati malum provenit, quod omnes in universum homines tener occupatos; sed & neq; omnibus peccati speciebus competit hæc definitio. Infantes certè cum peccato nasci, constat, & utrinque est in dubium. At in eos neq; factum, neq; dictum, neque concupitum propriè loquendo cadit. Manet ergo, hanc definitionem peccati Augustinianam, quam peccato in genere & universum competere putavit Bellarminus, ad peccata tantum actualia pertinere, id quod iterum ipse Bellarminus sui ex more hac tenus confuento oblitus, imò satis aperre sibi, ut antehac sepius, contradicens, infra agnoscere fuit vi Veritatis coactus, scribens, *hanc Augustini definitionem convenire peccato, non ut significat maculam permanentem*^{lib. 5. cap. 15.} sed altam transiit. En, Lecto, Bellarminum testem contra semetipsum! Accedit nunc tertio, quod circa peccati definitionem Augustinianam porrè est obseruandum, si peccati definitio in genere hic juxta præscriptum libri hujus primi Lemma debuit exhiberi, non benè Bellarminum acculasse eam imperfectionis ob omissionem voluntarii, utpote quod ad peccata tantum actualia, non item ipsum originale peccatum referri debet, nisi peccato originali ipsius peccati notio juxta Pelagianorum errorem denegetur, contra quem Augustinus tot in locis strenue pugnavit. Atque sic quamvis idem verbis à Bellarmino laudatis *Voluntarium* de ratione peccati esse videatur statuere, non nisi de peccatis actualibus intelligi debere, alibi notanter docuit, scribens contra Julianum, Episcopum Pelagianum: *Frustraput as, id est in parvulis non esse delictum, quia sine voluntate, quæ nulla est in eis, esse non potest.* Hoc enim rectè dicitur propter proprium cuiusq; peccatum, non propter primi peccati originales contumaciam: quod si nullum esset, profectò nulli malo parvuli essent obstricti, nihil mali vel in corpore, vel in Anima, sub tantâ justi Dei potestate patarentur, quod tam & ipsum à malâ priorum hominum voluntate sumit exordium. Prætermittere autem non debuit Bellarminus, quod ex libro Augustini de verâ Religione adduxit, ut voluntarium de Ratione Peccati esse confirmaret, ostendere etiam, quo illud modo S. Doctor voluerit intellectum, mentem suam manifestè satis in Operc Retractionum explicans, verbis huc in Lecto gratiam ponendis, quæ sic habent: *Vsi adeò, inquam, peccatum voluntarium lib. 1.* malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Poteſt videri falsa hæc Definitio,^{cap. 13.} sed si diligenter discutatur, invenitur eff. verissima. Peccatum quippe illud intelligendum est, quod tantummodo peccatum est, non quod est etiam pena peccati; quamvis & illa, quæ immoritio non voluntaria dicuntur peccata, quia vel à nescientibus, vel à coactis perpetrantur, non omnino possunt sine voluntate committi, quoniam & ille, qui peccat ignorans, utiq; peccat voluntarie, quod, cum faciendum non sit, putat esse faciendum. Et ille, qui concupiscente adversus Spiritum carnem, non ea, quæ vult facit, concupiscit quidem nolens, & in eo non facit, quod vult; sed si vincitur, concupiscentie consentit volens, & in eo non facit (nisi) quod vult, liber scilicet iustitia, servusque peccati. Et illud, quod in parvulis dicitur originale peccatum, cum adhuc non utantur (libero) voluntatis arbitrio, non absurdè etiam vocatur voluntarium, quia ex primi hominis mala voluntate contractum, factum est quodammodo hereditarum. Non itaq;
Rrr 3
fal-

Tomi IV. Controversiae II.

750

falso est, quod dixi, usq; adeo peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Vides, Lector, de quibus peccatis Augustinus scripsit, quod non sunt peccata, nisi sint voluntaria; de peccatis nimis actualibus, non item propriis de peccato originali, de quo notanter monuit, quod non tantum modo sit peccatum, sed simul etiam pena peccati. Et quamvis illud quoque certo quodam sensu voluntarium dici posse existimavit, quia nimis ex primi hominis malâ voluntate contractum, simulamen monuit, esse illud in parvulis, cum adhuc non utantur (libero) voluntatis arbitrio, ideoque illud in antecedente contra Julianum testimonio, et si peccatum vere dictum, distinguens tamen ab eo, quod proprium cuiusque dicitur peccatum, a propriâ cuiusque profectum voluntate. Hæc si Bellarminus obseruasset, sicut omnino hanc tractans materiam de jure debuit observare, si modo Lectorem Veritatis studiosum sincerè ex officio voluit informare: non desiderasset in peccati definitione generali omissionem voluntarii, quamvis, ut jam est ostensum, hæc peccati definitio Augustiniana à Bellarmine commendata & explicata non omnem peccati in genere & quorumvis in specie peccatorum exhaustat rationem, sed ad peccata tantum pertineat actualia, atque hinc impertinenter à Bellarmine huc sit applicata, alia omnino in ejus locum substituenda magis generaliori.

C A P V T O C T A V V M , & seqq.

De

Discrimine peccati mortalis & venialis.

Deo in antecedentibus cogit prolixè Bellarminus ex Augustino, contra errores patrum Joviniani & Pelagii, partim Videlchi & Calvinii, quorum illi hoc discrimen omnino tollebant, hi verò illud non rite interpretabantur, fundamentum ejus ex una parte prædestinationem, ex altera reprobationem substituentes, quæ omnia siccò præterite licet pede, quia ipso iudice Bellarmino ad Evangelicorum non pertinent causam, ut potè quibus nihil in hac Quæstione vel cum his, vel cum illis est commercii, medium hic quoque ut in aliis plerisque Fidei Controversiis viam tenentibus, inter extremas tam in excessu, quam defectu, ut fieri solet, peccantes & aberrantes. Rectè igitur ad Sententiam Evangelicorum Augustini, auctoritate defendendam pergimus, ubi Sententia iis opposita ex fine capituli quarti antecedentis Bellarmini verbis fuerit proposita, que sunt sequentia: *Communis Theologorum Catholicorum apud Magistrum Sententiarum & Thomam, ac omnium fere Scriptorum, qui adversus hereticos de hac Controversia differuerunt, si sententia, quæ communis docent consensu, peccata quedam ex naturâ sua, nulla ratione ad predestinationem vel reprobationem, aut ad statum Renatorum vel non Renatorum habita, esse mortalia, quedam venalia, & prioribus quidem indignum reddi hominem Dei amicitia & mortis aeternae reum, posterioribus autem supplici tantum temporalis paternæ castigationis rum hominem constitui.* Quamvis autem de contraria Evangelicorum Sententia ex ipso Lutheri, Chemnitii & aliorum verbis ab ipsomet Bellarmino in citato capite quarto adductis judicare sit facillimum, videlicet, eos non omnem differentiam inter peccata mortalia & venalia respectu renatorum tollere, sed id tantum negare, quod quedam venalia dicantur esse ex sua naturâ; tamen non potuit prætermittere Bellarminus, ad invidiam huc Sententia apud incautiores faciendam, quedam ei adfricata minus pertinentia, iisdemque Augustini opponere auctoritatem, quæ fide, quæ sinceritate, Lectori minus præoccupato & à præjudiciis libero commissum esto, in cuius gratiam huc adponi debent, quæcumque Bellarminus ad incurstandam Evangelicorum Sententiam tribus diversis hypothesisibus allegatis proposuit, & isdem ex Augustino opposuit. Scribit igitur, Evangelicos præcipue tria docere, *primo*, peccata venalia esse illa, quæ à Deo non imputari peccata, quæ simili in homine cum Fide, id est, cum fiduciâ Misericordiae consistunt. *Secundo*, illa peccata sola consistere cum Fide, quæ sunt involuntaria. Singulis hypothesisibus hisce opponit Bellarminus ex Augustino testimonio, demonstratus hac ratione, S. Doctorem Evangelicis hæc in Controversia adversarium esse omni ex parte. Et quidem contra primam ita scribit Bellarminus: *Quod primo adfirmant loco, ea peccata esse venalia, quæ nō imputantur, aperte repugnat Scripturis & Patribus. Scriptura siquidem in loco, ubi de peccatis venialibus etiam ex consensu Lutheranorum loquitur, manifestè docet, opere penitentia a Deo eorum peccatorum Remissionem; non igitur ea sunt recta & condonata, vel non imputantur ipsi dicunt, sed imputantur & ligant, ac reñificant, quamvis facile condonentur ac remittantur.*

At, si peccata justorum, quia persona est grata, non imputantur, quid opus esset remissione, & cur oportaret confessionem eorum premittere? Huc pertinet illud Christi, Qui lotus est, non in-
diget, nisi ut pedes lavet, quod Sancti Patres ad peccata venialia pertinere docuerunt; qui
enim lotus est ab impietate & lethalibus peccatis, adhuc eget lotione pedum, id est, remissione
venialium, que in flar pulvris in via Vitæ hujus nostris adhaerent pedibus, Augustino ita scri-
bente: Dominus dicit, Veritas loquitur, quod opus habeat pedes lavare etiam ille, qui lotus Tract. 56.
est. Quid, fratres mei, quid putatis, nisi quia homo in Sancto quidem Baptismo totus abluietur, in Joh.
non præter pedes sed totus omnino? Verumtamen cum in rebus humanis postea vivitur, uti-
que terra calcatur. Ipsius igitur adfectus humani, sine quibus in hac Mortalitate non vivitur,
quasi pedes sunt, ubi ex humanis rebus adficiuntur, ut si dixerimus, quia peccatum non habemus,
nos ipsos decipiamus, & Veritas in nobis non sit. Quotidiè igitur lavat pedes nobis, qui inter-
pellat pro nobis; & quotidiè nos opus habere, ut pedes lavemus, id est, vias gressuum spiritua-
lium dirigamus, in ipsâ Oratione Dominicâ confitemur, cum dicimus, Dimitte nobis debita no-
stra &c. Si enim confitemur, sicut scriptum est, nostra peccata, profectò ille, qui lavit pedes
suum Discipulorum, fidelis est & justus, qui dimittat nobis peccata nostra, & munderet nos ab
omni iniquitate, id est, usq; ad pedes, quibus conversamur in terrâ. Contra secundam hypo-
thesin, quam Evangelicus adscriptus, vel portius adfixus, ita scribit Bellarminus: Quod
secundo dicunt, illa non imputari peccata, ac per hoc esse venialia, qua simul cum Fide confitunt,
facili negotio convinciur esse falsum. Nam si ita esset, ut Adversarii volunt, sequeretur, nul-
lum esse peccatum mortale præter insidilitatem, ac proinde Sacrifitia, homicidia, adulteria,
furta, rapinas, non esse peccata mortalia, quod est & contra manifestam Christi ac Apostolorum
doctrinam, & contra ipsorum Lutheranorum Sententiam. Post plura in hanc rem addit:
Denique inauditum est in Ecclesiâ, ut ob solam fornicationem vel adulterium, aut aliud simile
peccatum, Christianus aliquis Fidem amississe, aut hereticus factus fuisse dicatur, Augustino
scribente: Inter hereticos & malos Catholicos hoc interest, quod heretici falsa credant, illi in Matth.
autem vera credentes non vivant ita, ut credunt. Et alibi: Constituamus aliquem castum,
continente, non avarum, non Idolis servientem, hospitalitatem indigentibus ministrantem,
non cujusquam inimicum, non contentiosum, patientem, quietum, nullum emulantem, nulli in-
videntem, sobrium, frugalem, sed hæticum; nulli utique dubium est, propter hoc solum, lib. IV. de
Bapt. cap. 18.
quod hereticus est, regnum Dei non possessorum. Constituamus alium fornicantem, immun-
dum, luxuriosum, avarum, vel apertius etiam Idolis dedicatum, venescum, discordiosum,
contentiosum, emulum, animosum, editiosum, invidum, ebriosum, commessatorem, sed Ca-
tholicum; numquid propter hoc solum, quod Catholicus est, regnum Dei possidebit, agens ta-
lia, de quibus sic Apostle concludit, que prædicto vobis, sicut prædicti, quoniam qui talia agunt,
regnum Dei non possidebunt? Si hoc dicimus, nos ipsos seducimus. Contra tertiam hypo-
thesin Evangelicus adficiam ita porro ex Augustini autoritate scribit Bellarminus: Ter-
tium caput, quod continet, illa sola peccata, que sunt planè involuntaria, cum Fide posse con-
fessere, ex iis, quæ dicta sunt, apertissime convincitur esse falsum. Iam enim ostendimus, non
solum peccata involuntaria, sed etiam voluntaria, quantumvis gravia, confessere simul cum
Fide, præter id solum, quod Fide est contraria, heresia videlicet vel infidelitatem. Deinde
peccata prorsus involuntaria, apud eos, qui recte possunt judicare, non venialia sunt, sed nulla.
Et si Augustino credimus, repugnantia loquitur, qui peccatum dicit involuntarium, cum de
ratione peccati sit, esse voluntarium, teste Augustino & scribente: Usque adeo peccatum vo-
luntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Bellarminus subjun-
git, Neg, loquitur Augustinus de judicio civili, sed Divino; nam loquitur de peccato in genere,
ut comprehendat etiam peccata malorum Angelorum, que ad Iudicium civile nullo pertinent
modo. Quid de his habendum, infra ex debito indicabitur, ubi prius fuerit visum,
qua testimonia Bellarminus pro suâ Sententiâ laudaverit ex Augustino, post adducta
Scripturarum oracula ita scribens: Concilium Milevitani dicit, Sanctos & justos ho- Cant. 6.
mines habere quedam peccata, qua, tamen, Justitia & Sanctitati non repugnant, verè 7-8.
tamen sint peccata & remissione indigeant. Sed quia possent Adversarii respondere,
illa Sanctorum peccata esse venialia ex Misericordia Dei, non ex naturâ suâ; proferemus
Commentarium Augustini, qui eorum Canonum author fuit, ut Ipse sua exponat verba. Tam-
en enim Canones illi nomine totius Concilii sunt editi, tamen, qui eos composuit, Augustinus
fuit. Is autem in libro de Naturâ & Gratiâ easdem profert Scripturas, Dimitte nobis de- cap. 35.
bita nostra &c. & si dixerimus, quia peccatum non habemus &c. quas protulerat in illis 36. 37.
Canonibus Milevitani. Deinde sequenti capite explicat, de quibus peccatis illæ Scri-
pturæ sint intelligenda, scribens: Ita nec commemorandum fuit, si Abel, quamvis merito
Rrr 4 jesus

Tomi IV. Controversiæ II.

752

justus est appellatus paulo immoderatus aliquando risit, vel animi remissione est jocatus, vel vidit ad concupiscentum aliquid, vel aliquando immoderatus poma decerpserit, vel plus crudior fuit cibo, vel cum orare cogitavit aliquid, unde ejus in aliud avocaretur intentio, & quoties illi ista & similia multa subrepserint. Hec ille, inquit Bellarminus, ubi satia ostendit, peccata venialia non esse solum primos & involuntarios motus concupiscentiæ, quos Adversarii peccata mortalia ex suâ naturâ, & venialia ex DEI Misericordia esse docent; sed etiam actiones quasdam malas & plane voluntarias, ut immoderatum risum, nimium cibum, jocum non necessarium, que actiones, si peccata essent mortalia ex suâ naturâ, sine dubio imputarentur à Deo & hominem dannarent, ac per hoc cum Injustitia nulla ratione consisterent, sola enim involuntaria ex Adversariorum Sententiâ non imputantur, & cum Injustitia consistunt. At hac peccata ex Augustini & Concilii Milevitani doctrinâ sunt venialia & cum Injustitia consistunt. Igitur non sunt mortalia ex naturâ suâ, sed ex naturâ, & ex genere, & modis omnibus, absolute & simpliciter venialia. Et postquam hoc alis etiam Patrum & Graecorum & Latinorum confirmare annis est testimonis Bellarminus, ex Augustino sequentia adjectit. Primum ex eodem libro de *Naturâ & Gratia*: Quia sæpè in levissimis & aliquando incautis obrepit peccatum, & justi fuerunt, & sine peccato non fuerunt. Addit ad hoc Bellarminus: Hoc loco videmus, venialia peccata, quæ Injustiam non auferunt, vel ideo talia esse, quia in re levissimâ consistunt, vel quia obrepunt incautis. Proinde tatio, cur peccatum aliquid sit veniale, non est, quia non imputatur, licet imputari possit, ut docent Adversarii, sed quia in re levissimâ consistit, ut in verbo otioso, in rido nimio, in joco supervacaneo; vel quia obrepit incautis, ut evagatio mentis tempore Orationis, ut cum Augustino Catholici docent. Secundum ex libro de *Spiritu & literâ*: His constitutis peccatum erit hominis ex Fide viventi, aliquando alicui illicitæ delectationi consentire, non tantum in illis facinoribus horrendis & flagitis perpetrandis, venientiam in istis leviatoribus, ut vel aurem alicui voci, quæ non esset audienda, vel lingua alicui, quæ non esset dicenda, accommodet. Tertium ex *Enchiridio*: De quotidiani brevibus levibusque peccatis, sine quibus hæc Vita non ducitur, quotidiana fidelium Oratio satisfacit: Eorum enim est dicere, Pater noster, qui es in Cœlis, qui jam Patri tali ex Aqua & Spiritu Sancto sunt regenerati. Delet omnino hæc oratio minima & quotidiana peccata. Quartum ex Sermone quadragesimo & primo de *Sanctis*: Illo transiuncto igne, de quo dixit Apostolus, salvis erit, sic tamen quasi per Ignem, non capitalia, sed minuta purgantur peccata. Et infra, Quibus peccatis licet occidi animam non credamus, ita tamen eam veluti quibusdam pustulis & quasi horrendâ scabie faciant deformem, ut eam ad amplexus Sponsi illius cœlestis aut vix, aut cum grandi confusione recte permittant. Addit iterum Bellarminus, Ex his locis colligimus, sensisse Augustinum, peccata venialia ex naturâ esse talia, tūm quia vocat brevia, levia, levissima, minima, quotidiana; tūm quia comparat ea cum pustulis & scabie, quæ non solum non occidunt, sed etiam ex naturâ sua non sunt morbi lethales; tūm denique, quia peccata vocat venialia non solum subitos quosdam Concupiscentiæ motus, quos folios Adversarii habent pro venialibus, atque à Deo non imputati dicunt, sed etiam peccata quædam omnino voluntaria, ut jocos supervacaneos, risum nimium & similia, quæ ex naturâ suâ in rebus consistunt levissimis, quibus adjungit etiam mendacia officiosa, cùm in Enchiridio sic loquitur: Non ideo mendacium poterit aliquando laudari, quia non unquam pro salute quorundam mentimus. Peccatum ergo est, sed veniale, quod Benevolentia exsistit. Posthaec illa etiam producit testimonia ex Augustino Bellarminus, quæ pro Evangelicorum Sententiâ contra discrimen hoc peccati mortalis & venialis in Seni, quo defendit Bellarminus, militare videntur, subnexis ad ea responsionibus, de quibus suo ordine. Sunt autem ea duplicita, vel duplum habentia respectum, quæ ita proponit Bellarminus: Objiciunt, inquit, Evangelici Augustinum, qui hæc habet verba: Quis cum pœnitentia ad pescanda Salutis æterna de hæc Vita migraret, illa manente Sententia, quod quicunque totam servaverit Legem, offendat autem in uno, factus est omnium reus; nisi post paululum sequeretur, Superexaltat autem Misericordia Iudicium? Addit Bellarminus, Videtur his verbis significare Augustinus, peccata quæcumque, etiam venialia, ex te mereri Mortem æternam, & revera ob quodlibet peccatum homines damnandos, nisi Misericordia mingaret iudicium. Cui Sententia similis est illa ejusdem Authoris: Cum Rex justus sederit in Throno, quis gloriabitur, castum se cor habere; aut quis gloriabitur, mundum se esse à peccato? Quod lib. 9. cap. igitur Ihes est, nisi superexalteat Misericordia Iudicium? Et illa ex opere Confessionum: Ne etiam laudabilis vita hominum, si Misericordia remota discussias eam. Pergit autem Bellarminus

cap. 38.

cap. 36.

cap. 71.

lib. II. de
peccar.
merit.
cap. 3.

Epist. 29.
ad Hier.
lib. 9. cap.

minus, Sunt ea preter multa ejusdem Authoris loca, que docent, multa venialia simul collecta damnare hominem; ex quo videtur sequi, ut si pauca non damnent, id fiat ex misericordia Dei, non ex natura ipsius peccati. Loca sunt quinque. **Primum:** Jacobus de Misericordia operibus loquitur, ut quos vehementer terruerat, consoletur, cum admonet, quomodo peccata etiam quotidiana, sive quibus hic non vivitur, quotidianis expientur remedii, ne homo, qui, cum in uno offenderit, fiat omnium reus, in multis offendendo, quia in multis offendimus, propter magnum aggerem reatus sui minutatim collectum ad Tribunal tanti Judicis perveniat, & eam, quam non fecit, Misericordiam non inveniat, sed potius dimittendo atque dando mereatur sibi peccata dimitti, reddique promissa. **Secundum:** Est etiam poenitentia bonorum & pena fidelium humilium quotidiana, in Epist. 108 quā tundimus pectora, dicentes, Dimitte nobis debita nostra &c. Neque enim ea nobis ad Seleuc. dimitti volumus, quae dimissa non dubitamus in Baptismo, sed illa utique, quae fragilitati humanæ, quamvis parva, crebra tamen subrepunt, quae si collecta fuerint contra nos, ita nos gravabunt & oppriment, sicut unum aliquod grande peccatum. Quid enim interest ad naufragium, utrum uno grandi fluctu Navis operiatur & obruiatur, an paulatim subrepens Aqua in fentinam, & per negligentiam derelicta atque contemta impleat navem atque submerget? **Tertium:** Quoniam tentatio est vita hominis super terram, etiam si à criminibus longè simus, non deest tamen, ubi desideriis peccati vel facto, vel dicto, vel cogitatu offendamus, quando adversus majora vigilantibus quedam incautis minuta subrepunt, quae si adversus nos colligantur, etiam si non singula suis motibus conterunt, omnia tamen acervo nos obruiunt. **Quartum:** Quomodo minuta, si negligantur, peccata occidunt? Minutæ sunt guttæ, quæ flumina implent. Minuta sunt gra. in Joh. na arenæ; sed si multa imponatur arena, premit atque opprimit. Hoc neglecta facit fentinam, quod fluctus irruens paulatim intrat per fentinam; sed diu intrando & non exhauiendo mergit Navim. **Quintum denique,** Levia noli conteinere. Si contemni, quando adpendis, expavescé, quando numeras. Levia multa faciunt unum grande, multæ guttæ implent flumen, multa grana faciunt massam. **Bellarminus ad hæc ita:** Duo quedam pro compertis sunt habenda, ex quibus pender horum locorum explicatio. **Primum** est, Augustinum non existimasse, cum, qui venialiter offendit in uno, omnium fieri reum, iuxta Sententiam Jacobi; sed eum solùm, qui lethaliter offendit, id quod perspicuum est ex Epistolâ ad Hieronymum, ubi Augustinus non semel repetit, id est, qui offendit in uno, omnium fieri reum, quia pugnat contra Charitatem, ex quâ pendent omnia mandata. Quare ex Sententiâ Augustini, qui peccat salvâ charitate, non ita offendit, ut omnium fiat reus. Idem vero Augustinus in eâdem scribit Epistolâ, *Peccata venialia committi à filiis DEI iustis Charitatem habentibus, sed non tantam, quam in Patria cœlesti habebunt: ex eo enim, quod Charitas in hac vita non est tam perfecta quam in futura erit, omnia peccata venialia committi dicit.* Itaque vult, peccata lethalia simpli- citer consistere cum Charitate non posse, peccata autem venialia consistere quidem cum Charitate, sed non cum illâ Charitatis perfectione, quam habebimus in Patria. Ex quo sequitur, ut qui lethaliter offendit in uno, omnium fiat reus, non autem, qui venialiter. Quocircà in Epistolæ extremo, ubi loquitur de peccatis venialibus, dicit, eos, qui multa peccata levia & quotidiana committunt, terripi à Jacobo, dicente, qui offendit in uno, factus est omnium reus; non quia unum peccatum leve & quotidianum habeat eam vim, ut omnium faciat reum, sed quia magna congeries levium peccatorum videatur æquare unum aliquod grande peccatum, quod, qui commiserit, omnium fiat reus. Hoc enim illa significant verba superius citata, quibus, quos vehementer illa terruerat Sententia, confortatur, cum admonet, quomodo quotidiana etiam peccata, sine quibus hic non vivitur, quotidianis expientur remedii, ne homo, qui, cum in uno offenderit, fiat omnium reus, in multis offendendo, quia in multis offendimus, propter magnum aggerem reatus sui minutatim collectum ad Tribunal tanti Judicis perveniat &c. **Alterum** est, illas Augustini Sententias, in quibus docet, multa peccata levia simul collecta occidere & damnare hominem, non fecus, atque unum grande peccatum, non sic est accipiendas, quasi multitudo pectorum venialium, dum venialia manent, æquari possit unimortalis, id enim aperiissimis rationibus falsum esse convincitur. Nam venialia peccata ex consensu omnium Theologorum neque tollunt, neque minuant habitum Charitatis, sed solùm ejus actum & fervorem impediunt. Quare etiamsi omnia peccata venialia simul colligerentur in unum, nunquam id efficerent, quod facit unum lethale peccatum, quod videlicet continuo Charitatem excludit. **Deinde,** pena mortalis peccati semper

sempiterna est, pœna autem venialis peccati temporaria. At nulla temporalia spatiaque-
unt adæquare æternitatem. Igitur nec ulla multitudo peccatorum venialium gravi-
tem unius peccati mortalis unquam adæquabit; siquidem ea est proportio pœnae ad pe-
ccatum, quæ culpæ ad culpam, cùm pœna sequatur culpam. Adhac si multa venialia uni
mortali essent æqualia, incredibilis ambiguitas in fidelium animis existeret, cùm ne
Scripturæ, neque Concilia, ne illi Authores unquam definierint, quo venialia requi-
rantur ad unum mortale efficiendum. Denique oporteret peccata venialia, cùm mul-
ta sunt, necessariò in Confessione Sacramentali aperire Sacerdotibus, quod & Concilio
Tridentino & communis Christianorum sensu & consuetudini repugnat. Sententia
igitur Augustini, ut rectè Thomas docet, fuit ea, multa venialia, si contemnuntur & ne-
gligantur, paulatim disponere hominem ad crimen mortale, quemadmodum vulnus
curabile, si negligatur, paulatim gignit apostema lethiferum, & eo modo dicitur fieri in-
curabile. Id quod apertius scribit Gregorius verbis lequentibus: *Si curare parvane-
glimus, insensibiliter seducti audenter etiam majora perpetramus.* Et ante utrumque idem
scripsit Ecclesiasticus, cùm ait: *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Posset etiam di-
ci, multa venialia secundum Augustini Sententiam æquari uni mortali quod pœnam
temporalem in Purgatorio luendam. His duobus præmissis, scribit porrò Bellarmine,
respondeo ad locum ex Operc de peccatorum meritis & remissione, duabus de causa Au-
gustinum scripsisse, Quis cum aliquâ spe salutis adipiscendæ &c. Primo, quia quodlibet
crimen, quamvis solum & minimum sit, ad æternam hominis perditionem sufficit, & ne-
mo novit certò, annon habeat vel habuerit aliquid ejusmodi crimen, unde iram DEI
sibi conciliaverit, & ad Gratiam Ejus per veram Pœnitentiam non redierit. Et idèo
nemo cum spe Salutis adipiscendæ de hâc migraret vitâ, nisi sciret, se bonum habere Do-
minum, & speraret, per Ejus Misericordiam peccata sua præsertim lethalia jam esse dis-
missa. Secundo, quia in venialibus offendimus omnes, multa autem venialia dilinquent,
ut diximus, ad mortale, qui verò offendit in uno mortaliter, efficitur omnium reus; idèo
nisi prævidisset nobis Deus quotidiana remedia ad purgandâ quotidiana pœccata, nemo
ferè esset, qui cum aliquâ spe Salutis adipiscendæ migraret de hâc Vita. Ad locum ex
Epistola ad Hieronymum & Operc Confessionum Augustini respondeo Bellarmine, loqui
Sanctum Patrem de pœna Purgatorii, quæ acerbissima sit, & quam vix ulli homines suti,
nisi ex magna Dei Misericordia evadant, ita ut rectè ex corpore ad Cœlum evolent.
Hoc autem ira esse, inquit porrò Bellarmine, perspicuum est ex eodem loco Confessio-
num. Augustinus enim oraturus, pro lux Matris defunctorum animâ, quam vehementer
laudaverat, ne quis fortè miraretur, cur oraret pro eâ, quam tantoperè commendaverat,
rationem reddit, dicens: *Væ etiam laudabili hominem vita, si remotâ Misericordia disti-
tias eum.* Ubi, si illud *Væ damnationem respiceret æternam, non fuisset ratio, cur pro-
defunctâ Matre orandum esset;* neque enim pro damnatis orare licet. Itaque voluit
significare, homines etiam vita laudabilis non carere peccatis venialibus, ob que, si fe-
rè judicetur, gravissimas in Purgatorio luere debeant pœnas. Purgatorius autem
pœnas majores esse omnibus pœnis & Suppliciis vita hujus, & propterea rectè dici *Væ
ill. s. qui ad eas descendunt luendas,* idem testatur Augustinus alibi scribens: *Salucent
quasi per Ignem; gravior tamen erit ille Ignis, quam quidquid potest homo patiri hâc vita.*
Ad alia, id est, cætera quinque loca Augustini jam responsum est, inquit Bellarmine,
ne verbo tamen indicans, ubi hoc factum sit, hocque modo Lectorem in suspicio rehi-
quens ac in Suspicio, quod nihil in prioulo fuerit eorum claritatib[us] opponendum, sic
ut verè ita sunt perspicua, ut nulla ratione possint obtenebrari vel obscurari, quod de

in Pl. 37. Ut enim nunc examen eorum, quamvis per breve & ex Instituto succinctum adgre-
diamur, quæ Bellarmine prolixè haecenus ex Augustino de hâc Questione controver-
sa Evangelicis opposuit; ante omnia de illis hypothesisibus aliquid est dicendum, quas
ad incurrandam, ut suprà monui, Evangelicorum Sententiam, nullo Authore nomina-
to, proposuit Bellarmine, additis in contrarium Augustini testimonii, ubiq[ue] Lectoris
incauti simplicitate abentes, cui voluit persuasum, Augustinum Evangelicis hic esse ad-
vertiatum, adeoque Sententiae de naturali quorundam peccatorum venialium, qua certo refuta-
men ex Evangelicis formalem eorum rationem, quatenus nimirum à mortalibus ita
distis distinguuntur, in non-imputatione hâc esse docuit, alias enim quævis peccati co-
tanum,

tantum, quod contra Spiritum Sanctum dicitur committi, excepto, essent venialia, ut potè quæ poenitentibus & in Christum credentibus juxta phrasin à regio Psalte & Apostolo propositam à Deo non imputantur, sed gratosè remittuntur. Neque commentata hæc *non-imputatio* ita aperte repugnat Scripturis & Patribus, nominatim Augustino, ut Bellarminus scripsit, suam in hoc prodens ignorantiam, quod Evangelicorum de hac Questione Sententiam non ritè perceperit, atque hinc cum Larvis pugnaverit. Non enim docent Evangelici, ita non-imputari peccata à Deo, sive venialia, sive mortalia, ut non antecedere sit necesse devotionem orationem ad Deum pro remissione eorum, iis testibus locis, quæ ipse citat Bellarminus, causam eometipso agens Evangelicorum, eorumque illustrans Sententiam, quam cœco quodam impetu sulcepit impugnandam. Confundit nimis & inter se opponit ac divellit Bellarminus minimè disjungenda vel opponenda, videlicet gratiosam peccatorum Remissionem & *non-imputationem*, quæ laudati Scriptores Canonici in utroque Testamento celebratissimi, David & Paulus, conjunxerunt, unumque per aliud egregie illustrarunt, docentes, peccata à Deo remitti, dum non imputantur, & non-imputari eometipso, dum gratosè remittuntur, præcedentibus devotis precibus, ad præscriptum cœlestis Oratoria Magistri, ad exemplum omnium Sanctorum, Davide iterum nos hic informant. Et hoc sensu Augustinus omnino noster est, pedum lotionem ita describens, ut omnia Ejus nostra possimus facere, ac quasi pro nobis scripta cum gratiarum actione debitâ suscipere. Circa *hypothesin secundam* notari debet ex iis, quæ ad primam modò sunt dicta, alienam planè mentem ad finitissime Evangelicis præter omne jus Bellarminum, quasi doceant, illa non-imputari peccata, ac per hoc esse venialia, quæ simul cum Fide consistunt, deductâ exinde consequentiâ, quæ cum publicis publicarum Confessionum libellis è diametro pugnat, & non-nisi imputations sunt injuriosissimæ, pluribusque cum calumniis conjunctæ. Non est hujus loci, de eo jam ex professo agere, illud saltem noto, ante Annos non ita multos idem ferè imputatum fuisse Doctori Hulsemanni, Theologo antehac celeberrimo, & cuius magna laus est in Ecclesiâ verè Catholicâ, qui verò gravissimam hanc illatam suo nomini, Famæ & Doctrinæ per omnia orthodoxæ injuriam & impactum coram orbe Evangelico calumniam in *Dialysi Apologeticâ*, post etiam Scripto quodam vernaculo, quæ polluit Stylipotentiam, ita à se repulit, suamque vindicavit Sententiam, ut posthac nihil amplius in eâ posset desiderari ab iis, qui sine præjudicio & mentis præoccupatione ex vero judicare didicerunt. Testimonium Augustini huic hypothesi, adeoque Evangelicis à Bellarmino oppositum, Evangelicis non ritè opponi, ex eorum communi doctrinâ de peccatis Fidem & Spiritum Sanctum expellentibus constat, ut potè quæ Augustini doctrina non contraria, sed ex aſſe conveniens est. Patethinc, quid responderi debeat ad tertiam hypothesin impudentissimè Evangelicis adscriptam, quasi peccata tantum involuntaria doceant posse consistere cum Fide, cui dum opponit, voluntaria etiam, quamvis gravis, posse simul consistere cum Fide, heresi solum vel infidelitate excepta, diversum se ab Augustino lentire, ostendit satis manifeste, & quæcumque de nullitate peccati involuntarii adjungit, Augustini iterum autoritate abulus, per ea nullitatis convincuntur, quæ ad caput antecedens de peccati definitione in genere ex Augustino fuere adducta. Hæc de hypothesibus falsis & suppositiis. Nunc ut ad demonstrationem Bellarminianam veniamus, quibus peccata naturâ venialia probare ex Augustino laboravit, ante omnia provocavit ad Concilium Milevitatum, non solum Augustini tempore celebratum, sed cujus Canones ab Augustino compositos esse scribit, quos etiam alii Augustini testemoniis illustrare studuit. Quia verò ipsos verbotenus Canones non adduxit, juvat eos huc adponere, ut, an Bellarmino profint, vel potius obsint, Lector Veritatis studiosus videat. Ita autem post alias plures in Editione Conciliorum Bailiano-Parisiensi habent citati à Bellarmino Canones. Et quidem Sextus: Placuit, quod ait S. Johannes Apostolus, *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est;* quisquis sic accipiendum putaverit, ut dicat, propter humilitatem oportere dici, nos habere peccatum, non quia veritas est, *Anathema sit:* Sequitur enim Apostolus & adjungit, *Si autem confessi fuerimus peccata nostra, fidelis est & justus, qui remittat nobis peccata, & mundet nos ab omni iniuritate.* Ubi satis adpareret, hoc non tantum humiliter, sed etiam veraciter dici; poterat enim Apostolus dicere, *Si dixerimus, quia non habemus peccatum, nos ipsos extollimus, & humilitas in nobis non est.* Sed cùm ait, *nos ipsos decipimus, & veritas in nobis non est;* Satis ostendit, euna, qui se dixerit non habere peccatum, non verum loqui, sed falso. *Notanter observavit ad hunc Canonem nuper*

Sylvius

Tomi IV. Controversiæ II.

756

Sylvius, Professor Duacensis, in Summâ *Bartholomei Caranzae*, primam hujus Decreti vel Canonis partem malè, propter humanitatem, habere, qualiter etiam in Editione Petri Crabbe legitur, ipso contextu requirente, ut, propter humilitatem legatur. Sequitur Canon *septimus*: Item placuit, ut, quicunque dixerit, in oratione Dominicâ ideo dicere Math. 6. Sanctos, *Dimitte nobis debita nostra*, ut non pro seipsis hoc dicant, quia non eis iam necessaria petitio ista, sed pro aliis, qui sunt in suo populo peccatores; & ideo non dicere unumquemque Sanctorum, *Dimitte mihi debita mea*, sed, *Dimitte nobis debita nostra*, ut hoc pro aliis potius, quam pro se justus petere intelligatur, *anathema sit*. Sanctus enim & iustus erat Apostolus Jacobus, cùm dicebat, *In multis offendimus omnes*. Nam quare additum est, *omnes*, nisi ut ista Sententia conveniret & Psalmus, ubi legitur, *Non intres in Iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens?* Ecce in oratione Eccles. 7. sapientissimi Salomonis, *Non est homo, qui non peccet*. Et in libro Jobi, *In manu omnis hominis signat, ut sciat omnis homo infirmitatem suam*. Unde etiam Daniel Sanctus & cap. 37. Justus, cùm in Oratione pluraliter diceret, *Peccavimus, iniquitatem fecimus, &cetera*, quæ ibi veraciter & humiliter confiteatur, ne putaretur, quemadmodum sentiunt quidam, hæc non de suis, sed de populi potius sui dixisse peccatis, postea dixit, *Cum orarem, & confiterer peccata mea & peccata populi mei Domino Deo nostro*; noluit dicere peccata nostra, sed populi sui dixit & sua, quia futuros istos, qui tam malè intelligent, tanquam Propheta prævidit. *Octavus* super adhuc est Canon: Item placuit, ut quicunque verba ipsa Orationis Dominicæ, ubi dicimus, *Dimitte nobis debita nostra*, ita volunt à Sanctis dici, ut humiliter, non veraciter hoc dicatur, *anathema sit*. Quis enim ferat orantem, & non hominibus, sed ipsi Domino mentientem, qui labis sibi dicit dimitti velle, & corde dicit, quæ sibi dimittantur, debita non habere? Hec Patres Synodi *Milevitane*, & inter eos Canonum è Sententiâ Bellarmini author *Augustinus*, è quibus judica nunc Lector, an verè scripsit Bellarminus, in iis doceri, *Sanctos & iustos homines habere quidam peccata, quæ tamen si Injustitia & Sanctitati non repugnant, verè tamen sint peccata & remissione indigeant*. Ubi enim vel quibus verbis id indicârunt Patres *Milevitani*, peccata, quorum ex libro Jobi, Psalmorum, Salomonis, Danielis, Oratione Dominicæ, Johannis & Jacobi Epistolis, ut vocantur, Canonis fecerunt mentionem, *Injustitia & Sanctitati non repugnare*? *Injustitia* inquam & *Sanctitati*, eidemque vel *Divina* vel *humanæ*. Unique non repugnare peccata, de quibus ibi contra Pelagianos loquuntur, docere non poterunt, nisi in re seria ludere voluerint, atque adversariis ansam ridendi præbere, issex utroque Testamento Oraculis in medium productis, quæ menti & Sententiae ipsorum, si Bellarmini glossa obtineat, è diametro sunt opposita, atque aliud plane docentia, Quid enim? An regius Psaltere suppliciter Deum rogans, *Non intres in Iudicium cum Servo tuo &c.* an Daniel suo & totius populi nomine ingenuam peccatorum confessioem Deo faciens & dicens, *Iniquitatem fecimus &c.* an Christus formam precandi præscribens & mandans, ut quisvis homo, Apostolis non exceptis, sed inclusi, ex corde penitenti ad DEUM quotidie dicat, *Dimitte nobis debita nostra &c.* ut de ceteris jam nihil dicam, putarunt, hæc peccata nec *Divina* nec *humanæ* *Sanctitati* & *Injustitia* repugnare? Sensibus corruptum, si non omnino destitutum esse oportet, qui hæc credat & alius persualum esse velit, præ stupore credens, non cum hominibus, sed cum bestiis rem sibi esse, & si quid brutius potest excogitari. Et ut ceteris nunc prætermisss solam Danielis confessio nem, uti humilem, ita veram adhuc amplius urgere pergam, anne credendum est, agnoscere vel existimasse Eum, se & populum ob levia tantum peccata, & quæ in le & ex naturâ sua sint venialia, in captivitatem Babelicam adductos tanta ab infensissimis hostibus, quibus à Deo malorum vindice justissimo erant traditi, sustinere in loco sibi inimicis, mo mala? In his minutioribus, ut Daniel hæsisse dicatur, nescio, an exculari possit. Certè totius Orationis devotissima contextus aliud plane offendit; sicut integer cuam Canonum Synodi *Milevitane* tenor plurium ex utroque Testamento Oraculorum exhibens Sensum nullib[us] ne verbulo insinuat, de venialibus tantum peccatis esse Sermone, multò minus de venialibus ex se & naturâ sua, ut Bellarminus quidem, sed fallò pu quod ea porrò ostendunt ex Augustino testimoniaz ad quæ Bellarminus audacter prædicat, laudata à Canonibus *Milevitinis* Oracula novi præsertim Testamenti uberiori explicantia, ita tamen, ut nulla peccatorum in se & ex naturâ sua venialium, quæ *Injustitia & Sanctitati* non repugnant, occurrat mentio, verbis Sancti doctoris aliud plane indicantibus. Et de formulâ quidem Confessionis peccatorum quotidianæ in Orazione Domini

Dominicā à Christo prescriptā notanter moner, non frustrā justos etiam in oratione dicere, *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris;* Domini numque CHRISTUM, cùm eandem docendo explicasset Orationem, veracissimè subdidisse, *Si enim dimiseritis peccata hominibus, dimitte vobis Pater uester peccata uestra.* Per hoc enim quotidianum spiritale quodammodo incensum, quod ante Deum in Altari cordis, quod sursum habere admoneatur, infertur, etiam si non hic vivatur sine peccato, licet mori sine peccato, dum lubidine venia deletur, quod subinde ignorantia vel infirmitate committitur. Ad Oratculi Johannis à Patribus Atlevitanis laudati sensum hæc habet ibidem Pater augustissimus; *Si omnes Sanctos & Sanctas, sum hic vi- rent, congregare possemus & interrogare, utrum essent sine peccato; quid fuisse responsu- rospusatamus?* Rogo vos, quantalibet fuerint in hoc corpore sanctitatis excellentia, si hoc interrogari potuerint, uniuerso clamassent, Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nosmiser ipsos ledicimus, & Veritas in nobis non est. *An illud humilius responderent fortasse, quam verius?* Itaque hoc si verum dicerent, haberent peccatum, quod humiliter faterentur, quia Veritas in eis esset. Si autem hoc mentirentur, nihilo minus haberent peccatum, quia Veritas in eis non esset. Post plura & ea etiam, quæ Bellarminus pro se laudavit, ita porro in hac re scripsit: *An forte peccata nonsunt, de quibus generaliter cavendis atq. cohibendis precepto admonemur Apóstolico, ubi dicit, Non regnet pecca- tum in veltro mortali corpore ad obediendum ejus desiderius? Hoc quippe, neobediamus, ad ea, quæ non licent, vel minus decent, quotidiana & perpetua conflictatione certandum est; nam utique ex hoc vitio mittitur vel dimittitur oculus, quod non oportet. Quod vitium si convaluerit & prevaluerit, etiam adulterium perpetratur in corpore, quod in corde tantò sit citius, quanto est cogitatio celerior, & nullum impedimentum morarum.* Hoc peccatum, id est, hunc virtus & affectionis appetitum, qui magnâ ex parte frenarunt, ut non obdiren desiderii ejus, nec exhiberent ei membra sua arma iniuriantis, iusti etiam adpellari meruerunt, & hoc adjutorio Gratia D.E.I. Verum quia sèpè in levissimis & aliquando incautis obrepit peccatum, & iusti fuerunt, & sine peccato (tamen) non fuerunt. Libuit hæc Sancti Patris testimonia, Bellarmino ea suppeditante, aliquantò prolixius hue adscribere, quia eorum in sequentibus etiam non planè nullus erit ulius. Hic ex iis notetur, etiam si non modo levioum, sed & levissimorum faciat mentionem peccatorum Doctor augustus, nullibi tamen indicate naturalem eorum venialitatem, sed ea cum Evangelicis, vel potius Evangelicos cum eo nominare peccata infirmitatis & ignorantie, non nisi prævia Orationis & devotæ depreciationis oblitione Remissionem impetrantia. Et hinc etiam patet responsum ad cetera quatuor testimonia Augustini, quibus hanc naturalem peccatorum venialitatem porro adstruere fategit Bellarminus, utpote in quorum nullo hic terminus legitur, neque id etiam docetur, quod per eum hic intelligi voluit Bellarminus. Quod enim in primo, inter proximè antecedentia autem ultimo, levissimorum meminit, & quæ incautis aliquando obrepunt, certo quodam respectu intelligendum est, videlicet in oppositione graviorum & eorum, quæ datâ fuit opera & studio. Idem de secundo dicendum, quod idem disserimen inculcat; & idem ferè etiam de tertio, quod in terminis peccata regeneratorum à peccatis irregenitorum discernit. Quartum, dum ad Ignem respicit Purgatorium, ex iis debet explicari, quæ supra in loco de hac Questione ex Augustini Sententiâ fuere sufficenter adducta. Et quia pars ejus altera quedam peccata sifit animam non occidentia, (etsi Augustinus ex vulgi opinione id videatur scribere, quibus peccatis licet occidi animam non credamus,) quæ animam veluti quibusdam pustulis & horrendâ quasi scabie faciant deformem, ut eam ad amplexus Sponsi cœlestis aut vix, aut cum grandi confusione permittant venire; res hæc commendanda est Medicis, de hac comparatione judicium ferre peritioribus.

Vindicanda nunc essent ea Augustini testimonia, quæ ipse Bellarminus pro Evangelicorum Sententiâ, contra naturalem peccatorum venialitatem prolixè satis & numerose adduxit; Sed dum ipse in responso parcus est nimis, nimis posteriora quinque omnino absque Responso dimittens, ad duo autem priora non nisi Phantasmata cerebri male fani, & glossas textui vim inferentes, adeoque faciliter repudiandas adferens, pau-

Sss cissimis

cissimis id Lectori indicâsse satis erit. In genere, duo prænotanda monet, *primum*, quod Augustinus Oraculum Jacobi laudans, quo docetur, *eum qui offendit in uno, omnium scire* *reum*, non sit existimandus id intellexisse de peccatis venialibus, sed tantum lethalibus, id est, contra charitatem pugnantibus, *cum venialia siant salvâ charitate*. Sed adsingit Bellarminus & Jacobo Scriptori Apostolico, & Augustino Doctori Ecclesiastico eam de peccatis venialibus, quæ salvâ siant charitate, & è contrario mortalibus, quæ sola contra Charitatem sint, Sententiam, quæ ex Illorum verbis neutiquam, vi criminis adhibita, potest erui vel extorqueri. Nunc Augustini tantum de verborum Jacobi sensu mens est attendenda, quam ex toto contextu & verbis antecedentibus Hieronymum interrogans ita exponit: *Quomodo intelligendum est, obsecro te, Quicunque totam servaverit Legem &c.* Itane, qui furtum fecerit, imò, qui dixerit Diviti, sede hic; pauper autem, tua illuc, & homicidii, & adulterii, & sacrilegii reus est? Quod si non est, quomodo, *qui in uno offendit*, factus est omnium reus? An illud, quod dixit, de Diviti & paupere, ad ista non pertinet, quorum, si quis offenderit in uno, sit omnium reus? Sed recolendum est, unde illa venerit Sententia, & que illam superiora pepererint, quibusque connexa dependeat. Fratres mei, nolite, inquit Apostolus, in personarum acceptione &c. Ac deinde sequitur, ipsam eandem Sententiam latius versans & explicans: Nonne, inquit, divites per Potentiam opprimunt vos &c. Vide, quemadmodum transgressores Legis appellat, qui dicunt Diviti, sede hic; & pauperi, sua illuc, huic non honorem, quem illi deferunt, & idololatra, & blasphemus, & adulter, & homicida, & ne, quod longum est, cuncta committentes, reus omnium criminum judicandus sit. Offendens quippe in uno, fatu est omnium reus. Post multa contra Stoicorum de peccatorum paritate Sententiam, hanc Questionis proponit solutionem: *Vnde sit omnium reus, si offendat in uno, quicunque totam servaverit Legem?* An foris, quia plenitudo Legis charitas est, (quâ Deus proximus diligitur, in quibus Charitatis preceptis tota Lex pendet & Prophete;) merito sit reus omnium, qui contra illam facit, in quâ pendent omnia? Nemo autem peccat, nisi adversus illum faciendo; quia, Non adulterabis, non homicidium facies, non furaberis, non concupisces, & si quod est aliud mandatum, in hoc Sermone recapitulatur, in eo, quod Diliges proximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi malum non operatur; Plenitudo autem Legis charitas est. Nemo autem diligit proximum, nisi diligenter Deum, & hoc, quantum potest, proximo impendat, quem diligit, tanquam seipsum, ut ille diligit Deum; quem si ipse non diligit, nec se, nec proximum diligit. Ac per hoc, qui totam servaverit Legem, si in uno offendit, sit omnium reus, quia facit contra Charitatem, unde Lex tota pendet. Reus itaque sit omnium, faciendo contra eam, inquit, offendit omnia. Pergit jam contra Stoicos: *Cur ergo peccata non dicantur paria?* An foris, quia magis facit contra Charitatem, quia gravius peccat; minus, qui levius; & hoc ipsi, quod admittit, sit quidem reus omnium, sed gravius peccans, vel in pluribus peccans, magis reus; levius autem, vel in paucioribus peccans, minus reus; tanto major scilicet rem, quanto amplius; tanto minore, quanto minus peccaverit; tamen est in uno offendit, rem omnium est, quia facit contra eam, in quâ pendent omnia? Quia si vera sunt, eo modo & illic absolvitur, quod ait homo Apostolice etiam Gratiae, In multis offendimus omnes; Omnes enim offendimus, sed unus gravius, aliis levius. Quanto quisque gravius leviusque peccaverit, tanto in peccato committendo major, quanto in diligendo Deo & proximo minor; & rursus tanto minor in peccati perpetratione, quanto major in DEI & proximi dilectione; tanto itaque plenior iniurias, quanto inanior charitatis; & tunc perfecti sumus in Charitate, quando nihil restat ex infirmitate. Hec & adhuc plura ibi in hanc rem Augustinus, quæ si ex debito ritu ponderentur, fallitas Glosæ & hypotheseos Bellarminianæ erit in propatulo. Nimirum nullibi Sanctus Doctor in prolixâ verborum Jacobi explicatione istius meminit distinctionis inter eum, qui lethaliter, & inter eum, qui venialiter offendit;

Etsi agnoscat discrimen eorum, qui gravius & levius peccant, qui in pluribus vel paucioribus offendunt, statuens tamen ex Apostoli Sententiâ, cum, qui in uno etiam, quamvis leviore peccaverit, *omnium esse Reum*, quod Glossam & hypothesin Bellarminianam apertissimâ falsitatis convincit, in quâ Patri augustinissimo contra mentem satis clare expressam adsingitur, ex Ejus Sententiâ, *qui peccat salvâ charitate, non ita offendere, ut omnium fiat reus*; cuius Sententiâ ne apex quidem ibi extat, sed potius contrarium, dum de levioribus etiam peccatis monet, *fieri ea contra Charitatem*, & ideo, qui in iis offendat, omnium esse reum. Estque omnino notandum, hujus Oraculi sensum ab Augustino ex antecedentibus de acceptione personarum ostendit, docente, *omnium Legis praeceptorum censeri reum, qui hanc legis partem transgreditur, atque in hac unâ offendat, etiam si ceteras expletas partes, quasiam qui praecepit servari que voluerit unam, de reliquis, ac nominatim de personis non accipiendis, idem tulerit praeceptum*; quæ Augustini & post Eum Bedæ verba *Lorinus* prolixissimis in hoc Jacobi Oraculum Commentariis à principio statim inseruit, testatus, *placuisse hunc exponendi modum ceteris Enarratoribus Latinis, & Græcis apud Occumenum*, utrūcunq[ue] cādem, quâ Bellarminus glossâ, distinctioni inter peccata mortalia & venialia innitente, Jacobi & Augustini mentem pervertere nitatur, ea tamen hinc indè ad illustrationem horum Apostoli verborum ex variis, ut solet, Authoribus adferens, quæ indicatæ jam Augustini Sententiæ, Evangelicis nullo planè modo contrariae, sed potius quoad præcipuum ejus partem consonæ, non parùm favere videntur. Ita post omnes aliorum adducit *Burgenis* explicationem à *Vasquezio* adprobatam, Jacobi verba hunc modum explicantis, *ut qui unum Legis præceptum transgreditur, fiat transgressor Legis, quam debet implere universam; dum è contrario putaverint Pharisæi, cum non damnari, qui majori ex parte obseruaret Legem, quasi salvaretur, qui majorem haberet cumulum bonorum operum, quam peccatorum*. Post reiectis Scholasticorum distinctionibus, cā præsertim, quâ discrimen faciunt inter pœnam damni & sensus, pro verâ Apostoli Sententiâ scribit, *Iacobus unam rationem istam urget, quod idem Legislato Deus singula tradidit præcepta, & omnia, ut perinde unum transgrediens displaceat Ei, ac inimicitias incurrit Illius, qui cetera volunt servari, sicut illud*. In sequentibus per aliquot similitudines dictum hoc Jacobi ejusque Sententiam illustrat, quæ omnes & singulæ Sententiam Evangelicorum confirmare possunt. *Habet nonnullam, inquit, similitudinem cum eo, quod Iacobus ait, quia singula præcepta sunt ab eodem Legislatore, omnium censeri violatorem, qui violet unum, nempe autoritatem Illius contempndo, id quod sôle de Fide dici, hereticum esse, qui unum non credit articulum, nec alia ex Fide verâ credere, quæ videtur credere, hoc est, non ex Divinâ Fide, sed humana*. *Viuit ad idem propositum, scripsit postea, Author operis imperfecti, similitudine illius, qui unam corporis partem solam relinquit non armatam, indeque vulnus accipit & perit; nihil enim prodest, quod reliqua magna labore munierit membra*. Ad eundem modum nihil juvare ad evadendam Mortem eternam, si quis omnia servet præcepta, labatur autem & offendat in uno, quoniā cuncta sunt in Charitate connexa, nec Dei potest amicus esse, qui violat Charitatem. Id alii, pergit, ut Chrysostomus, declarant exemplo volucris, quæ solo ungue ligata non magis potest avolare, quam si toto corpore teneretur constricta. Eodem sp̄t ut Similitudo ex uno vulnere lethali, quo mors infertur, ex foramine in aggere, ut Ager diluvium elevationemq[ue] patiatur, ex scintillâ pro domus incendio; ex remora ad, siendam Navim &c. Ex dictis Scripturæ parallelis laudat sequentia: *Maledictus omnis, qui non permanens in omnibus, quæ scripta sunt in libro Legis, ut faciat ea. Christus jussit doceri gentes omnia, quæcumque mandavit*. Modicum fermenti totam corruptit massam. Segregatur ab hominibus ponte tantum corpore, sed parte unâ quoq[ue] leprosus, ut ad hoc propitum obseruat Hesychius.

Plura ejusmodi à *Balthasare Paez* quoque in Commentariis ad eundem Apostoli locum & ex iisdem ferè Authoribus collecta huc uberioris exscribere supersedeo, quia hæc titè adplicata sufficere possunt ad hanc rem, amplius nunc firmandam per ea, quæ ad alteram Bellarmini hypothesin, quâ Augustini mentem orthodoxam ad suas partes trahere admittit, breviter & iterato veniunt observanda. Scribere enim aulus est Bellarminus, *apertissimis rationibus falso sum esse convinci, multitudinem peccatorum venialium, dum venialia manent, id est, quatenus sunt vel dicuntur, imò videntur esse venialia, uni (verè) mortali posse aquari*. Quidquid enim sit de ratiunculis, quas tanquam apertissimas commendavit Bellarminus, de quarum primâ in antecedentibus proximè est actum, & ostensum expressis Augustini verbis, quævis etiam levissima peccata fieri contra Charitatem Dei & proximi, hominemque reum

Tomi IV. Controversia II.

760

facere totius Decalogicæ Legis; contra secundam interviant clarissima quarti ex Augustino testimonii verba, quibus docet manifestissimè, quomodo minuta, si negligantur peccata, occidant, quibus antecedentis tertii sunt similia, quā ratione minuta, si colligantur, peccata, etiam si non singula, tamen obruant hominem, docentia; quoad tertiam, quā principii continet petitionem, ac postulatum hactenus non probatum, nulla opus est responsum, quia ratio rationis adhuc desideratur; quidquid, inquam, sit de Bellarmino ratiunculis, non adeò & omni ex parte, quin potius nullo planè modo apertis, sic ut id non evincunt, quod ex instituto debebant, ita quod ex iis elicere studuit Bellarminus, Augustini Sententia è diametro est contrarium, in secundo docentis testimonio, peccata quamvis parva, crebra tamen ita hominem opprimere, sicut unum aliud grande peccatum; Imò in quinto expressissimè & ut alias dicitur, in terminis contra Bellarmium scribentis, *Lertia multa faciunt unum grande.* Ad quā Sancti Doctoris testimonia multò apertiora, quām fatiunculae Bellarmini sunt, dum Bellarminus nihil respondit, suam in respondendo impotentiam apertæ exposuit luci, respondere non intermisurus, si quidquam in penu fuisse super. Quod autem ad alteram hanc hypothesin suam addit Bellarminus, posse ad Augustini de multis venialibus peccatis in unum collectis testimonia etiam dici, multa venialia æquari uni peccato mortali, quoad peccatum temporale in Igne Purgatorio luendam; per non posse rejicitur, cùm & hic à posse ad debere esse non valeat consequentia. Patet hinc etiam, quid habendum sit de Bellarmini responsis ad duo priora Augustini testimonia, quia utrumque de sensu verborum Jacobagiit, ex Augustino plus latissim ostensio. Id vero, quod ex opere Confessionum est delatum, dum Bellarminus idem de Purgatorio putat agere, supradictum loco est ostensum, contra Sancti Doctoris mentem pugnare. Cætera, quā ad hujus Controversia pertinent illustrationem, in *Vindiciis Evangelico-Thomisticis* leguntur, ubi in primis a Thomista Lovaniensis exceptionibus Parisiensis quandam Cancellariai *Gersonis* rationes contra quorundam peccatorum naturalem venialitatem sunt vindicatae; ostensumque est ex Augustino, id quod contra Bellarminis ratiunculas, in specie, contra earum secundam probè est notandum, quae *levia sint peccata, & qua gravia, iudicio non humano, sed Divina esse pensanda;* additumque ex *Tantero*, non convenire Doctores Scholæ in eo, in quo propriè peccatum mortale & veniale inter se differant: & ex *Morando*, Veronensi, Clerico regulari, esse rem summè difficultem & quasi impossibilem, unam aliquam certam regulam ad diagnosticandam à venialibus peccata mortalia adsignari: notatà insuper *Caramuelis* in hoc negotio, sicut in aliis pluribus, inconstantia; quā omnia si ad animum vocentur, per Anti-Dorschei utriusque constans & pertinax hactenus silentium inconcussa, Lectorem Veritatis studiosum latissim possunt informare de nullitate naturalis peccatorum, quæ *sabotia charitate & Deo & proximo debita fieri possint, venialitatis,* atque ita recepta inter peccatum mortale & veniale distinctionis in sensu Papæ, contra quem ex Augustino nunc actum.

LIBRI TERTII CAPVT QVARTVM & QVINTUM,

DE

Primo primorum hominum peccato.

Libro secundo prætermisso, in quo de *causa peccati* agitur contra Calvinianos, Deo vid. D. Froereis. Vol. IV. Dispt. 7. & Anti Corn. c. 36 causam adscribentes, non tamen sine Lutheri & Melanchthonis mentione, quasi olim & illi idem docuerint, quos faciliter vindicare, hancque accusationem gravissimam in ipsum quoque Bellarminum & alios plures Romano-Papæ Scriptores, propter non unas hypothecas recorquere, simul etiam contra eos Doctores Pseudo-Eangelicos agere licet, qui nescio, quā Philosophicæ accusationis prætensione, Deo & Anti Corn. c. 36 occupatus, & propriè ad Institutum præsens non pertineret, ubi solitum Augustini Sententia venit ponderanda: Prætermisso, inquam, hoc libro, & hæc de *cansâ peccati* Controversia, utpote in cuius tractatione Bellarminus orthodoxam ex Scripturâ & Patribus, & ita etiam Augustino, defendere videtur voluit Sententiam; ad sequentis libri Quæstionem primariâ rectâ progredimur, in quâ et si non de Controversia fundamentalia agantur, Lutheri tamen Sententia de *primo primorum hominum peccato* vindicanda est, ne Augu-

Año